

НАУКОВІ ПОВІДОМЛЕННЯ МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

330.341

Константинова М.А., магістрант, НАПКБ

ПРОЕКТНЕ ФІНАНСУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ (ТОВ «КОНСОЛЬ»)

У статті розглянуті поняття «Інвестиційний проект» і «проектне фінансування», визначені види проектного фінансування, проаналізовано фінансування інвестиційного проекту «Єврика» і розроблений метод фінансування інвестиційних проектів — проектне об'єднання.

Ключові слова: інвестиційний проект, проектне фінансування, паралельне фінансування, послідовне фінансування, фінансування з повним регресом, фінансування з обмеженим регресом, фінансування без регресу для позичальника, проектне об'єднання.

ВСТУП

Фінансування інвестиційного проекту забезпечує його реалізацію в плановому обсязі, а так само необхідне співвідношення між притягненими і власними засобами. Починаючи з 2008 р. у фінансово-економічній сфері спостерігаються кризові явища. До початку кризових явищ будівництво було рушійною силою українського розвитку і показником зростаючого добробуту населення. Будівельна галузь займає одне з ключових місць в економіці держави і є засадничою для ефективного функціонування багатьох інших як виробничих, так і невиробничих галузей. І не дивно, що вона однією з перших постраждала від кризи. Однією з причин будівельної кризи є відсутність кредитного фінансування, що згубно діє на функціонування будівельних компаній.

Різні теоретичні аспекти інвестиційних проектів і проектного фінансування були розглянуті в працях наступних учених: Йескомб Е.Р. [1], Савчук В.П., Прилипкин С.И. Величко Е.Г. [2], Бондарів В.В. [3], Факов В.Я. [4].

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою статті є уточнення сутності інвестиційного проекту і проектного фінансування у рамках будівельного підприємства і розробка підходу щодо його вдосконалення.

РЕЗУЛЬТАТИ

Інвестиційний проект-план вкладення коштів з метою подальшого отримання прибутку. Інвестиційний проект — економічний або соціальний проект, що ґрунтується на інвестиціях. У комерційній практиці прийнято виділяти: інвестиції у фінансові активи (реальні, капіталовідтворюючі або виробничі інвестиції); інвестиції в грошові активи (портфельні інвестиції); інвестиції в нематеріальні активи — витрати, не пов'язані з матеріальним втіленням, але що мають економічну цінність.

Виділяють наступні підходи до визначення проектного фінансування:

Проектне фінансування можна визначити як фінансування довгострокових інноваційно-інвестиційних проектів, коли запорукою виступають активи цього проекту, а джерелом повернення засобів є грошові потоки, генеровані самим проектом, що дозволяє вирішити завдання формування, розподілу і використання фондів грошових коштів, з метою створення унікального продукту за обмежений час при мінімально можливих витратах [2, с. 36].

Проектне фінансування — це фінансування іноземним банком за допомогою експортного кредиту покупця нової економічної одиниці (special purpose vehicle / company) для реалізації інвестиційного проекту під страхове покриття ЕКА країни інкорпорації постачальника/генерального підрядника [5, с. 11].

Проектное финансирование — целевое финансирование заемщика под проект с согласованным правом регресса банка, при котором обеспечением обязательств по проекту в основном являются денежные потоки, генерируемые проектом, а также активы, относящиеся к нему [4, с. 58].

Проектне фінансування — цільове фінансування позичальника під проект з погодженим правом регресу банку, при якому забезпеченням зобов'язань за проектом в основному є грошові потоки, генеровані проектом, а також активи, що відносяться до нього [1, с. 12].

Проектне фінансування — акумуляція і витрачання грошових резервів на меті формування і реалізації конкретного проекту з розрахунком отримання від нього доходів, достатніх для повернення довгострокових вкладень і отримання в майбутньому прибутку [6, с. 78].

Проектне фінансування — це система організації інвестиційного процесу, при якій ініціатор і/або спонсор проекту здійснює запозичення фінансових і інших ресурсів у третьої сторони, що не роблять істотного впливу на якість його балансу, кредитоспроможність і величину ризику, що дозволяють фінансувати або кредитувати проект, в якому джерелом виплати доходу і погашення зобов'язань є потік грошових коштів від реалізації цього проекту, а активи проекту враховуються як запоруку при кредитуванні [7, с. 118].

Таким чином, узявши до уваги приведені вище судження авторів про проектне фінансування, на наш погляд, проектне фінансування — це фінансування інвестиційних проектів, при якому джерелом обслуговування боргових зобов'язань є грошові потоки, генеровані проектом. Проектне фінансування, як правило,

використовується у будівельній галузі, енергетиці, нафтогазовій і гірничодобувній галузях. Проектне фінансування характеризується широким складом кредиторів, що обумовлює можливість організації консорціумів, інтереси яких представляють, як правило, найбільш великі фінансові інститути — банки.

Істотна відмінність класичного проектного фінансування від інвестиційного кредиту полягає в тому, що забезпеченням(запорукою) зобов'язань позичальника при проектному фінансуванні виступає майно самого проекту. Дуже часто для проведення проектного фінансування створюється спеціальна юридична особа і кредиторів передається як запорука акції(долі) цієї юридичної особи.

Ця схема дуже часто застосовується при реалізації великих проектів. При цьому практично завжди кредитор вимагає від ініціатора проекту участі в проекті власними засобами(зазвичай не менше 30%) [6, с. 36].

Залежно від способу побудови таких схем проектного фінансування виділяють паралельне і послідовне фінансування. Види проектного фінансування мають конкретні форми прояви, в яких розкривається їх суть:

1. Паралельне фінансування (незалежне паралельне фінансування). Форма проектного фінансування, при якій кожен банк укладає з позичальником кредитна угода і фінансує свою частину інвестиційного проекту. Паралельне фінансування (спів фінансування). Створюється банківський консорціум(синдикат). Участь кожного банку лімітована певним об'ємом кредиту і консорціуму(синдикату).

2. Послідовне фінансування. При послідовному фінансуванні в схемі бере участь великий банк — ініціатор кредитної угоди і банки-партнери. Великий банк, що має значний кредитний потенціал, високу репутацію, досвідчених експертів в області інвестиційного проектування, отримує кредитну заявку, оцінює проект, розробляє кредитний договір і надає кредит. Проте навіть великий банк не може профінансувати ряд масштабних проектів без погіршення стану свого балансу. [7, с. 115].

Залежно від долі ризику у банківській практиці виділяють наступні види проектного фінансування:

1. З повним регресом на позичальника. Регрес означає зворотну вимогу про відшкодування наданої суми грошових коштів, що пред'являється однією особою іншій. При проектному фінансуванні з повним регресом на позичальника банк не переймає на себе ризики, пов'язані з проектом, обмежуючи свою участь наданням засобів проти певних гарантій.

2. З обмеженим регресом на позичальника. При цій формі фінансування усі ризики, пов'язані з реалізацією проекту, розподіляються між учасниками так, щоб останні могли переймати на себе залежні від них ризики.

3. Без регресу на позичальника. Проектне фінансування без регресу на позичальника на практиці використовується дуже рідко. Ця форма пов'язана із складною системою комерційних зобов'язань, а також високими витратами на залучення фахівців з експертизи проектів, консультаційні і інші послуги [8, с. 74].

Найбільш широке поширення у світовій практиці отримало проектне фінансування з повним регресом на позичальника. Це викликано тим, що ця форма фінансування відрізняється швидкістю отримання необхідних інвесторів засобів, а також нижчою вартістю кредиту.

Справжній інвестиційний проект, а саме морський проект класу Еліт — пансіонатом сімейного типу «Єврика» є обґрунтування економічної доцільності, об'єму і термінів здійснення інвестиційних вкладень, фінансово-економічні показники, а також опис практичних дій із здійснення інвестицій (бізнес-план).

У рамках реалізації цього проекту здійснено залучення кредитних ресурсів Укресімбанку за договором відкриття кредитної лінії. Цільове призначення кредитних коштів — фінансування проекту.

Кредит оформлений на ТОВ фірма «Консоль ЛТД» під 17% річних, валюта кредиту гривня. Відповідно до фінансового плану фінансування будівництва здійснюється 30 місяців. Перші 7 місяців періоду кредитування планованого доходу проект не приносив, тому погашення кредиту і відсотків за його користування не було можливим.

Фінансовий план служить основою для оцінки можливостей і розмірів фінансування будівництва, ухвалення рішення про участь в проекті зацікавленими організаціями, по ньому планувалися витрати на реалізацію проекту.

Згідно з планом, з 8 місяця (лютий 2012 р.) забудовник повинен отримувати планований дохід і щомісячно почати розраховуватися по своїх зобов'язаннях, гасити кредит і відсотки за його користування, а так само постійні витрати по об'єкту будівництва.

Таким чином, очікується збільшення кредитної заборгованості аж до серпня 2012 р., проте, вже в наступному місяці планується її поступове зниження, а потім і зовсім значне пониження показника (рис. 1).

Проаналізувавши специфіку проекту класу еліт — пансіонату сімейного типу «Єврика», на наш погляд доцільне застосування проектного об'єднання.

При проектному об'єднанні власний капітал проекту «Єврика» формуватиметься за рахунок вкладів засновників — ініціатора проекту фірми ТОВ «Консоль ЛТД» і банків-кредиторів («Укресім банк», «Надра Банк», «Банк Аваль»). Відповідно власний капітал проектної об'єднання(власний капітал проекту) утворюватиме основу структури кредитування. Власний капітал матиме особливе значення до моменту здачі проекту в експлуатацію, оскільки є резервом для компенсації втрат і подолання можливих труднощів.

Вартість власного капіталу проекту дорівнюватиме прибутку, тому що фірма ТОВ «Консоль ЛТД» не вкладає власні кошти, а тільки отримує. Розмір власного капіталу буде для позикодавців показником їх зацікавленості. Таким чином, вкладниками у власний капітал проекту являтимуться учасники реалізації цього проекту.

Банки можуть звернутися до держави з проханням: надати допомогу в пошуку вітчизняних і іноземних інвесторів; розробці бізнес-планів і усієї необхідної документації за міжнародними стандартами; наданні висококваліфікованих управлін-

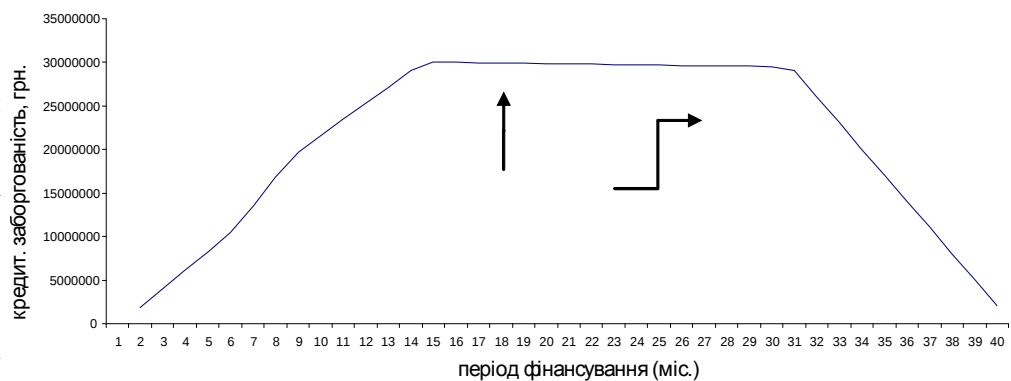

Рис. 1. Зміна суми кредитної заборгованості (Складено автором статті на основі фінансового плану ТОВ «Консоль» [10]).

ців. Комерційні банки візьмуть на себе усю діяльність, пов'язану з реалізацією проекту. Таким чином, підприємство ініціатор ризикуватиме лише розміром власного вкладу, і не матиме кредитної заборгованості. Що стосується фінансуючих банків, то вони ризикують вкладеними коштами, і чим їх більше інвестовано, тим значніше вигода від реалізації проекту. Усю діяльність, пов'язану з реалізацією проекту вестиме проектне об'єднання, а після погашення позик за проектом і виплати доходів, ПО розпадеться. Проектне об'єднання буде вигідною мірою для ТОВ «Консоль ЛТД», тому що необхідні позикові кошти проекту спрямовуватимуться на адресу цих банків, тобто отримані кредити відзначатимуться у балансі банків-кредиторів проекту, а не у балансі ініціатора.

ВИСНОВКИ

1. Проектне фінансування можна визначити як фінансування довгострокових інноваційно-інвестиційних проектів, коли запорукою виступають активи цього проекту, а джерелом повернення засобів є грошові потоки, генеровані самим проектом, що дозволяє вирішити завдання формування, розподілу і використання фондів грошових коштів, з метою створення унікального продукту за обмежений час при мінімально можливих витратах.

2. Аналіз фінансування інвестиційного проекту «Еврика» показав, що вкладення коштів в проект є цікавим і доцільним для задоволення потреб покупців апартаментів, а так само для подальшого розвитку і підтримки іміджу фірми ТОВ «Консоль ЛТД».

3. Проектне об'єднання є дуже вигідним для фінансової політики будівельної компанії ТОВ «Консоль ЛТД», оскільки дозволяє виключити проект з активу підприємства, що дозволяє уникнути погіршення показників структури капіталу і платоспроможності. Проектне об'єднання припускає розподіл витрат, виручки від реалізації, що отримується прибутку залежно від долі вкладу у власний капітал проекту, і таким чином розподілити прибуток. Такий стан речей дозволяє компанії-ініціаторові брати участь в реалізації відразу декількох інвестиційних проектів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Йескомб Э.Р. Принципы проектного финансирования / Э.Р. Йескомб. — М., 2008.
2. Савчук В.П. Аналіз і розробка інвестиційних проектів: пос. / В.П. Савчук, С.И. Прилипкин, Е.Г. Велічко. — Київ: Абсолют-В, Эльга, 1999.
3. Бондарів В.В. Інвестиційний менеджмент / В.В. Бондарів. — М., 2000.
4. Факов В.Я. Проектное финансирование / В.Я. Факов. — М.: РАВИ, 1999. — 393 с.
5. Проектное финансирование. — Электронный ресурс. — Режим доступа: <http://ibcontacts.com.ua/ru/>